

Natuurwet enige bolwerk tegen willekeur

Katholiek Nieuwsblad, 9 maart 2007

door Ben van de Venn

[KatholiekNieuwsblad](#)

Welke rol speelt de in het menselijk hart neergelegde natuurwet in ons leven? Over deze fundamentele vraag bogen zich wetenschappers op een congres van de pauselijke universiteit van Lateranen.

Een internationaal congres over de natuurwet: is dat nog wel van deze tijd? Deelnemers aan het congres 'De morele natuurwet: problemen en vooruitzichten', georganiseerd door de pauselijke universiteit van Lateranen, vonden van wel. Sterker nog, men kende aan het thema op dit historische moment juist aanzienlijk belang toe.

Een tijdperk waarin grote vooruitgang gemaakt wordt in het ontcijferen van de regels en structuren van de materie en nieuwe ontwikkelingen een moreel antwoord uitlokken. Het gegroeide inzicht in de materie brengt voordelen met zich mee, maar ook risico's.

Paus Benedictus verwoordde in een boodschap aan het congres het grootste risico: "De methode die wij gebruiken om steeds dieper door te dringen in de rationele structuren van de materie stelt ons steeds minder in staat de bron van deze rationaliteit te ontdekken: de creatieve Rede." Met andere woorden: de tot in het absurde doorgevoerde onderzoekmethode levert wel kennis op, maar een kennis zonder betekenis omdat het plan dat eraan ten grondslag ligt uit beeld verdwijnt. Dit herinnert aan het debat over Intelligent Design.

In het hart

Wordt deze waarschuwing nog wel begrepen, vroeg de paus zich af. De natuur wordt immers niet langer gezien in zijn bovennatuurlijke dimensie, maar alleen nog proefondervindelijk ervaren. Het feit dat de natuur vanuit zichzelf niet langer "een transparante, morele boodschap" is, brengt, aldus de paus, veel desoriëntatie met zich mee. Daar staat tegenover dat de natuurwet, waar Paulus naar verwijst, geschreven is in het hart van de mensen en nog altijd toegankelijk is.

De basis van deze wet is "goed te doen en kwaad te vermijden". Daarvan afgeleid zijn bijzondere principes voor de ethische gerechtigheid: rechten en plichten voor iedereen. Zo noemt paus Benedictus het principe van respect voor het menselijk leven vanaf de conceptie tot de natuurlijke dood. Dit leven is niet iemands bezit maar het vrije geschenk van God.

Een ander, tweevoudig, principe is de vraag naar gerechtigheid, die zich manifesteert door ieder het zijne te geven, en de verwachting van solidariteit die, vooral bij de behoeftigen, de hoop voedt geholpen te worden door de meer gefortuneerden. In deze waarden, zegt de paus, "liggen onverbreekelijke en bindende normen opgesloten die niet afhankelijk zijn van de wil van de wetgever en zelfs niet van de consensus in de staat". Deze normen gaan vooraf aan elke menselijke wet.

Aantasting

In de ethiek en rechtsfilosofie domineert op dit moment het positivisme. Wetgeving is vaak niet meer dan een compromis tussen twee verschillende belangen. Privé-belangen of wensen worden vormgegeven in wetten die in strijd zijn met sociale verantwoordelijkheid. En dat terwijl elk juridische systeem uiteindelijk "zijn rechtvaardiging vindt door geworteld te zijn in de natuurwet, de ethische boodschap die elke mens in zich draagt". De natuurwet is, aldus de paus, "het enige bolwerk tegen de willekeur van macht of de teleurstelling van ideologische manipulatie".

Geen enkele door mensen opgestelde wet kan om de normen heen die de Schepper in het hart van mensen geschreven heeft. Waar dat wel gebeurt, zal de samenleving in zijn fundament aangetast worden. Daarom

herinnert de paus op het eind van zijn speech aan enkele gevaarlijke maatschappelijke tendensen. “Niet alles wat wetenschappelijk mogelijk is, is ethisch geoorloofd. Technologie die het menselijk wezen reduceert tot een object voor experimenteel onderzoek, levert de zwakke mens uit aan de willekeur van de sterkere. Zich blind overgeven aan de technologie als de enige garantie voor vooruitgang, zonder een ethische code toe te kennen aan het onderwerp van onderzoek, zou gelijk staan aan geweld tegen de menselijke natuur met verwoestende gevolgen.”

Bij afsluiting van het congres gaf de hoftheoloog van het Vaticaan, de dominicaan Wojciech Giertych, een overzicht van mogelijke nieuwe vooruitzichten. Hoe de eeuwige principes van de natuurwet toe te passen ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen in de medische wetenschap, sociale structuren en economische processen?

Geen gemakkelijke opgave in een westerse samenleving waarin luidruchtige nihilisten en een toenemend aantal sceptici bindende uitspraken over morele waarden weigeren te accepteren. Maar voorzichtig koesterde Giertych enige hoop op vooruitgang door terugkeer naar de natuurwet. Zullen de legalisering van ‘homohuwelijken’, adoptie van kinderen door homo’s en lesbiennes, echtscheiding, abortus, euthanasie, experimenteel onderzoek op embryo’s en anti-autoritaire opvoeding uiteindelijk niet leiden tot totale absurditeit, vroeg hij zich hardop af. Die absurditeit zou weleens een reden kunnen zijn terug te keren naar de in elk menselijk hart neergelegde natuurwet.